

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра таксації лісу та лісового менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

ННІ лісового і садово-паркового господарства
11 червня 2026 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

Підприємництво в садово-парковому господарстві

Галузь знань _____ 20 – Аграрні науки та продовольство _____

Спеціальність _____ 206 – Садово-паркове господарство _____

Освітня програма _____ Садово-паркове господарство _____

ННІ _____ лісового і садово-паркового господарства _____

Розробники: _____ к.с.-г.н., доцент Домашовець Г.С., к.с.-г.н. Хань Є.Ю.
(посада, науковий ступінь, вчене звання)

Київ – 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Підприємництво в садово-парковому господарстві – вибіркова навчальна дисципліна, що формує у здобувачів спеціальності 206 «Садово-паркове господарство» комплекс знань та практичних навичок з організації та ведення підприємницької діяльності в галузі декоративного садівництва, ландшафтного дизайну та зеленого будівництва. Програма охоплює теоретичні основи підприємництва, механізми створення власної справи, застосування інструментів менеджменту та маркетингу, особливості фінансування й оподаткування з урахуванням специфіки садово-паркової галузі, оновленої нормативно-правової бази України (скасування ГКУ, ЗУ № 4196-IX від 09.01.2025, ЗУ № 4147-IX щодо захисту рослин, нова редакція ДБН Б.2.2-12:2019).

Підприємництво в садово-парковому господарстві

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	Бакалавр	
Спеціальність	206 Садово-паркове господарство	
Освітня програма	Садово-паркове господарство	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект / робота (за наявності)	–	
Форма контролю	Іспит	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма	заочна форма
Рік підготовки (курс)	4	3
Семестр	7	5
Лекційні заняття	26 год	6 год
Практичні, семінарські заняття	13 год	6 год
Самостійна робота	81 год	108 год
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета.

З переходом економіки України до ринку та повоєнного відновлення зростають вимоги до економічної підготовки спеціалістів галузі садово-паркового господарства. Вивчення навчальних матеріалів дисципліни сприяє отриманню майбутніми бакалаврами садово-паркового господарства відповідного рівня теоретичних знань, формуванню та розвитку спеціальних умінь, практичних навичок вирішення актуальних питань організації й функціонування підприємницької діяльності, оволодінню методикою аналізу політики підприємства, ризиків, що супроводжують підприємництво (включно з ринковими, регуляторними та фітосанітарними), та шляхів їх уникнення.

Метою вивчення дисципліни «Підприємництво в садово-парковому господарстві» є формування системи базових знань із організації, функціонування та правового регулювання підприємницької діяльності в умовах оновленого нормативно-правового поля (ЦК України, ЗУ № 4196-IX, ЗУ № 4147-IX «Про державне регулювання сфери захисту рослин»), формування підприємницького мислення з акцентом на специфіці ландшафтного бізнесу, питомництва декоративних рослин, благоустрою та містобудування.

Основні завдання вивчення дисципліни:

- з'ясувати місце дисципліни у навчальному процесі, розкрити її основну мету та визначити основні категорії підприємництва;
- дати чітке уявлення про загальнотеоретичні засади підприємництва у садово-парковій галузі;
- ознайомити із сучасним станом розвитку підприємництва у сфері декоративного садівництва, фітодизайну та ландшафтних послуг;
- сформулювати у студентів цілісне бачення проблем підприємницької діяльності, зокрема щодо вирощування та реалізації садивного матеріалу декоративних рослин;
- озброїти студентів навичками та вміннями, необхідними для організації власної справи у садово-парковому господарстві з дотриманням ДБН Б.2.2-12:2019, ЗУ «Про благоустрій населених пунктів» (редакція 2025 р.) та фітосанітарних вимог ЄС.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- роль та значення підприємницької діяльності для розвитку суспільного виробництва, особливості підприємництва в Україні;
- законодавчу базу, що регулює розвиток підприємництва в Україні з урахуванням оновлень 2025–2026 рр. (ЗУ № 4196-IX, ЗУ № 4147-IX, ЗУ № 2807-IV у редакції № 4579-IX);
- особливості підприємницької діяльності у сфері садово-паркового господарства, декоративного розсадництва та ландшафтних послуг;
- принципи та ціннісні аспекти підприємництва у сфері садово-паркового господарства;
- типи ситуацій ділового спілкування та відповідні їм правила поведінки;
- особливості міжнародного підприємництва (експорт/імпорт садивного матеріалу), фітосанітарні вимоги ЄС, основи міжкультурної комунікації;
- значення провідних напрямів та професій у підприємницькій діяльності;
- механізм створення власної справи, методика складання бізнес-плану й аналіз діяльності підприємств.

вміти:

- знайти сферу підприємницької діяльності у садово-парковій галузі;
- організувати власну справу (ФОП, ТОВ, ТДВ) із дотриманням ЗУ № 4196-IX та ЗУ № 2275-VIII;
- підготувати засновницькі документи;
- розробити бізнес-план з урахуванням сучасних вимог фінансової звітності та зелених інвестицій;
- мінімізувати ризики при прийнятті підприємницьких рішень;
- створювати умови для збереження підприємницької таємниці;
- визначати вплив етичних регуляторів на поведінку та ефективність суб'єктів бізнесу;

- аналізувати фінансову діяльність підприємництва у садово-парковій галузі.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню дисципліни «Підприємництво в садово-парковому господарстві»: «Економіка садово-паркового господарства», «Організація виробництва в СПГ».

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проектування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

Спеціальні (фахові) компетентності (ФК):

ФК 6. Здатність оцінювати, інтерпретувати та синтезувати теоретичну інформацію і практичні, виробничі й дослідні дані у галузі садово-паркового господарства.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 6. Розуміти та застосовувати законодавчі акти, нормативно-довідкові матеріали, організаційно-управлінську документацію з організації та ведення садово-паркового господарства, знання з економіки та права для забезпечення ефективної виробничої діяльності.

ПРН 11. Координувати, інтегрувати та удосконалювати організацію виробничих процесів у садово-парковому господарстві.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин								
	тижні	денна форма				заочна форма			
		усього	у тому числі			усього	у тому числі		
			л	пр	с.р.		л	пр	с.р.
Змістовий модуль 1. Підприємництво як форма господарювання									
Тема 1. Сутність підприємництва. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні (ЗУ № 4196-ІХ, ЦК України)	1-2	14	4	2	8	14	1	1	12
Тема 2. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності	3-4	16	4	2	10	16	1	1	14
Тема 3. Мале підприємництво в Україні. Підтримка МСП у садово-парковій галузі	5	16	2	2	12	16	1	1	14
Тема 4. Міжнародне підприємництво у СПГ. Фітосанітарні паспорти ЄС (Regulation 2017/625, ЗУ № 4147-ІХ)	6	13	2	1	10	13	0	0	13
Разом за модулем	6	59	12	7	40	59	3	3	53

Назви змістових модулів і	Кількість годин								
Змістовий модуль 2. Організація і регулювання підприємницької діяльності у СПГ									
Тема 5. Механізм створення власної справи у садово-парковому господарстві (ДБН Б.2.2-12:2019, ЗУ № 2807-IV)	7-9	23	6	2	15	23	1	1	21
Тема 6. Менеджмент і маркетинг у підприємницькій діяльності	10-11	17	4	2	11	17	1	1	15
Тема 7. Фінансування і оподаткування підприємницької діяльності (єдиний податок 2026 р., військовий збір)	12-13	21	4	2	15	21	1	1	19
Разом за модулем	7	61	14	6	41	61	3	3	55
Усього годин		120	26	13	81	120	6	6	108

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема лекції 1. Сутність підприємництва. Правові засади здійснення підприємницької діяльності в Україні. Історія розвитку, теорії та концепції підприємництва, його роль в економічному розвитку країни та основні тенденції розвитку в Україні. Скасування Господарського кодексу України (28.08.2025) та новели ЗУ № 4196-IX від 09.01.2025.	4
2	Тема лекції 2. Підприємство як основна організаційна структура підприємницької діяльності. Поняття підприємства, його види, об'єднання, господарські товариства (ТОВ, ТДВ, АТ) та інноваційне підприємництво у садово-парковій галузі.	4
3	Тема лекції 3. Мале підприємництво в Україні. Сутність, функції та розвиток малого підприємництва, оцінка ефективності виробничо-господарської діяльності, державна підтримка МСП (ЗУ № 4618-VI).	2
4	Тема лекції 4. Міжнародне підприємництво. Форми міжнародної підприємницької діяльності та міжнародне співробітництво підприємств садово-паркового господарства, фітосанітарні вимоги ЄС (регламенти (EU) 2016/2031 і 2017/625, ЗУ № 4147-IX від 17.12.2024, чинний з 17.01.2028).	2
5	Тема лекції 5. Механізм створення власної справи у садово-парковому господарстві. Етапи створення підприємства, засновницькі документи, державна реєстрація та ліцензування. ДБН Б.2.2-12:2019 у редакції 2025 р., ЗУ «Про благоустрій населених пунктів» у редакції № 4579-IX від 21.08.2025.	6
6	Тема лекції 6. Менеджмент і маркетинг у підприємницькій діяльності. Принципи та функції менеджменту, організаційні структури управління, маркетингові стратегії та роль реклами у просуванні послуг ландшафтного дизайну, фітодизайну та продукції розсадництва.	4
7	Тема лекції 7. Фінансування і оподаткування підприємницької діяльності. Планування, джерела фінансування підприємництва та особливості оподаткування в Україні (спрощена система 2026 р., військовий збір, єдиний податок 1–3 груп).	4
Разом		26

4. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Власна справа у садово-парковому господарстві: вибір організаційно-правової форми (ФОП vs ТОВ)	2
2	Розробка установчих документів для створення суб'єкта підприємницької діяльності – юридичної особи (ТОВ) (ЗУ № 2275-VIII)	4
3	Застосування фінансового аналізу для оцінювання інвестиційного проекту у сфері садово-паркового господарства	4
4	Методи визначення безбитковості виробництва	3
Разом		13

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Правові та еколого-економічні засади ведення підприємницької діяльності у сфері садово-паркового господарства на основі вивчення законодавства України (оновлення 2025–2026 рр.).	8
2	Власна справа у садово-парковій галузі	8
3	Розробка установчих документів для створення суб'єкта підприємницької діяльності – фізичної особи (ФОП)	8
4	Розробка установчих документів для створення суб'єкта підприємницької діяльності – юридичної особи (ТОВ)	8
5	Застосування фінансового аналізу для оцінювання інвестиційного проекту (приклад: розсадник декоративних рослин)	8
6	Методи визначення безбитковості виробництва	8
7	Розробка комерційної ідеї у фітодизайні / ландшафтному дизайні	8
8	Розробка і реєстрація знака для товарів і послуг	8
9	Методика бенчмаркінгу у системі планування діяльності підприємства	8
10	Експертна діагностика фінансово-господарського стану підприємства садово-паркового господарства.	9
Разом		81

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання

усне опитування;
захист практичних робіт;
модульні тести;
співбесіда;
екзамен.

7. Методи навчання

У процесі викладання дисципліни «Підприємництво в садово-парковому господарстві» використовуються такі методи:

- 1) словесний метод (бесіда, лекція, навчальні дискусії, співбесіда);
- 2) практичний метод (практичні заняття, аналіз життєвих ситуацій, кейс-метод);
- 3) наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- 4) робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування);

- 5) відеометод (дистанційні, мультимедійні матеріали електронного навчального курсу);
- 6) самостійна робота (виконання завдань);
- 7) метод проєктного навчання (розробка бізнес-плану розсадника / ландшафтної студії);
- 8) методи контролю (самоконтролю, взаємоконтролю), корекції (самокорекції, взаємокорекції) за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності.

8. Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться у національну оцінку згідно з чинним «Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Підприємництво як форма господарювання		
Тема 1. Сутність підприємництва. Правові засади (ЦК + ЗУ № 4196-IX)	ПРН 6, ПРН 11. Знати термінологію, роль та значення підприємницької діяльності, законодавчу базу, види підприємств за класифікаційними ознаками; вміти пояснювати концепції; аналізувати форми діяльності.	15
Тема 2. Підприємство як основна організаційна структура (ТОВ, ТДВ)	ПРН 6, ПРН 11. Знати організаційно-правові форми господарювання, порядок створення; вміти аналізувати систему управління, формувати місію та цілі.	20
Тема 3. Мале підприємництво в Україні	ПРН 6, ПРН 11. Знати функції і розвиток малого підприємництва, етапи економічного аналізу, ефективність діяльності.	15
Тема 4. Міжнародне підприємництво у СПГ (фітосанітарні паспорти ЄС)	ПРН 11. Знати характеристику міжнародного підприємництва, форми діяльності, вимоги Regulation 2017/625 та ЗУ № 4147-IX.	20
Модульна контрольна робота 1		30
Модуль 2. Організація і регулювання підприємницької діяльності у СПГ		
Тема 5. Механізм створення власної справи у СПГ (ДБН Б.2.2-12:2019, ЗУ № 2807-IV)	ПРН 6, ПРН 11. Знати законодавчу базу створення СПГ-підприємств, процедуру держреєстрації, ліцензування, фітосанітарні вимоги.	35
Тема 6. Менеджмент і маркетинг у СПГ	ПРН 6, ПРН 11. Здатність управляти бізнес-процесами, ефективні комунікації, маркетингові стратегії ландшафтних послуг.	20
Тема 7. Фінансування і оподаткування (єдиний податок 2026 р.)	ПРН 6, ПРН 11. Знати оподаткування СПГ-підприємств, спрощену систему 2026 р., військовий збір.	20
Модульна контрольна робота 2		25
Навчальна робота	$(M1 + M2)/2 * 0,7 \leq 70$	70
Екзамен	тест, практичні завдання, співбесіда	30
Разом за курс	$(\text{Навчальна робота} + \text{екзамен}) \leq 100$	100

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Дедлайни встановлені в ЕНК у кожному з завдань. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку відповідно до зазначених критеріїв оцінювання у ЕНК. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час виконання практичних та самостійних робіт, тестування та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (у дистанційному онлайн-режимі за погодженням із директором інституту).

9. Навчально-методичне забезпечення

1. Підприємство у садово-парковому господарстві: електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України Elearn.nubip.edu.ua). URL: <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1371>

2. Конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді).

3. Методичні матеріали для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти.

4. Шаблони установчих документів (ФОП, ТОВ) і приклади бізнес-планів для розсадників декоративних рослин та ландшафтних студій.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Організація робіт в садово-парковому господарстві : електронний навчальний посібник для здобувачів освіти спеціальності 206 «Садово-паркове господарство». Київ : Науково-методичний центр ВФПО, 2026. URL: <https://nmcbook.com.ua/2026/03/31/proponuiemo-elektronnyj-posibnyk-orhanizatsiia-robot-v-sadovo-parkovomu-hospodarstvi/>.

2. Марченко В. М., Тульчинська С. О., Макалюк І. В. та ін. Основи підприємницької діяльності : підручник. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2022.

3. Воронкова В. Г., Беліченко А. Г., Желябін В. О., Ажажа М. А. Основи підприємництва: теорія і практикум : навч. посіб. 3-тє вид., стер. Львів : Магнолія 2006, 2023. 455 с.

4. Основи підприємництва : підручник / за заг. ред. Н. В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 493 с.
5. Підприємництво, торгівля та біржова діяльність : підручник / за заг. ред. І. М. Сотник, Л. М. Таранюка. Суми : ВТД «Університетська книга», 2018. 572 с.
6. Гой І. В., Смелянська Т. П. Підприємництво : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2017. 368 с.
7. Педько А. Б. Основи підприємництва і бізнес-культури : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2019. 168 с.
8. Варналій З. С., Васильців Т. Г., Лупак Р. Л., Білик Р. Р. Бізнес-планування підприємницької діяльності : навч. посіб. Чернівці : Технодрук, 2019. 264 с.
9. Dawes T. N. et al. A century of ornamental plant trade reveals consistently lower prices for naturalised species. *Journal of Applied Ecology*. 2026. DOI: 10.1111/1365-2664.70255.

Допоміжні:

1. Панченко С. В., Дикань В. Л., Шраменко О. В. та ін. Підприємництво : підручник : у 2 ч. Ч. 1. Харків : УкрДУЗТ, 2018. 241 с.
2. Шепель Т. В., Комліченко О. О., Живець А. М. Основи підприємницької діяльності : навч. посіб. Одеса : ОЛДІ+, 2022. 308 с.
3. Основи підприємництва : навч. посіб. / за ред. А. М. Мельникова. Київ : ЦУЛ, 2023. 200 с.
4. Балановська Т. І., Троян А. В. Управління бізнесом : навч. посіб. Київ : НУБіП України, 2019. 401 с.
5. Варналій З. С., Васильців Т. Г., Ляш О. І. та ін. Економічна безпека суб'єктів підприємництва : підручник. Чернівці : Технодрук, 2020. 458 с.
6. Добрава Н. В., Осипова М. М. Основи бізнесу : навч. посіб. Одеса : Бондаренко М. О., 2018. 305 с.
7. Економіка і бізнес : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : СумДУ, 2021.
8. Lewandowski I., Mayorga-Duarte L., Scheurich P. et al. (eds.). *Bioeconomy: Advancing the Transition to a Sustainable, Biobased Economy*. 2nd ed. Cham : Springer, 2026. 688 p. DOI: 10.1007/978-3-032-09098-0.
9. Kuratko D. F. *Entrepreneurship: Theory, Process, Practice*. 12th ed. Boston : Cengage Learning, 2024. 512 p.
10. Scarborough N. M., Cornwall J. R. *Essentials of Entrepreneurship and Small Business Management*. 9th ed. New York : Pearson, 2019. 648 p.

Законодавство у сфері підприємницької діяльності та садово-паркового господарства:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV (актуальна редакція 2026 р., узгоджена із ЗУ № 4196-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (актуальна редакція 2026 р., оновлені ставки і ліміти єдиного податку). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
4. Водний кодекс України від 06.06.1995 № 213/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-вр>.
5. Земельний кодекс України від 25.10.2001 № 2768-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>.
6. Лісовий кодекс України від 21.01.1994 № 3852-XII (редакція від 31.10.2025, зі змінами, внесеними ЗУ № 4510-IX від 19.06.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3852-12>.
7. Закон України «Про особливості регулювання діяльності юридичних осіб окремих організаційно-правових форм у перехідний період та об'єднань юридичних осіб» від 09.01.2025 № 4196-IX (набрав чинності 28.02.2025, введений у дію з 28.08.2025; із цієї дати втратив чинність Господарський кодекс України). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4196-20>.
8. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» від 06.02.2018 № 2275-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19>.
9. Закон України «Про акціонерні товариства» від 27.07.2022 № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20>.
10. Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» від 15.05.2003 № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15>.
11. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>.
12. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007 № 877-V. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/877-16>.
13. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 № 2806-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2806-15>.
14. Закон України «Про перелік документів дозвільного характеру у сфері господарської діяльності» від 19.05.2011 № 3392-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3392-17>.
15. Закон України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» від 22.03.2012 № 4618-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>.
16. Закон України «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 № 236/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/236/96-вр>.
17. Закон України «Про насіння і садивний матеріал» від 26.12.2002 № 411-IV (редакція від 18.01.2025, підстава – ЗУ № 4147-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/411-15>.
18. Закон України «Про охорону прав на сорти рослин» від 21.04.1993 № 3116-XII (з оновленнями 2022–2025 рр.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3116-12>.
19. Закон України «Про державне регулювання сфери захисту рослин» від 17.12.2024 № 4147-IX (імплементує регламенти ЄС (EU) 2016/2031 та (EU) 2017/625; фітосанітарні паспорти, простежуваність; основні положення набувають чинності з 17.01.2028, замінюючи закони «Про карантин рослин» і «Про захист рослин»). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4147-20>.
20. Закон України «Про пестициди і агрохімікати» від 02.03.1995 № 86/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/86/95-вр>.
21. Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 № 1264-XII (редакція від 08.08.2025). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>.
22. Закон України «Про охорону земель» від 19.06.2003 № 962-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/962-15>.

23. Закон України «Про благоустрій населених пунктів» від 06.09.2005 № 2807-IV (редакція від 21.08.2025, підстава – ЗУ № 4579-IX). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2807-15>.
24. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності» від 17.02.2011 № 3038-VI (з оновленнями 2024–2025 рр.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.
25. Закон України «Про основи містобудування» від 16.11.1992 № 2780-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>.

Нормативні документи:

1. ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій (нова редакція від 15.08.2025, чинна з 01.01.2026). Київ : Міністерство розвитку громад та територій України, 2025. URL: <https://e-construction.gov.ua>.
2. ДБН Б.2.2-5:2011. Благоустрій територій. Київ : Мінрегіон, 2011.
3. ДБН В.2.3-5:2018. Вулиці та дороги населених пунктів. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2018.
4. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>.
5. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.

Інформаційні ресурси:

1. Верховна Рада України – база законодавства: <https://zakon.rada.gov.ua>.
2. Єдина державна електронна система у сфері будівництва (e-construction): <https://e-construction.gov.ua>.
3. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань: <https://usr.minjust.gov.ua>.
4. Державна податкова служба України: <https://tax.gov.ua>.
5. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру: <https://land.gov.ua>.
6. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України: <https://mepr.gov.ua>.
7. Міністерство розвитку громад та територій України: <https://www.minregion.gov.ua>.
8. EUR-Lex – база законодавства ЄС: <https://eur-lex.europa.eu>.
9. FAO – Plant Production and Protection: <https://www.fao.org/plant-production-protection>.
10. Європейська і середземноморська організація захисту рослин (EPPO): <https://www.eppo.int>.
11. International Society of Horticultural Science (ISHS): <https://www.ishs.org>.
12. Acta Horticulturae: <https://www.actahort.org>.